

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.63.110-123>

УДК 72.013

Чанчжи У,

*Аспірант кафедри Архітектури будівель і споруд
та дизайну архітектурного середовища
Харківського національного університету
міського господарства ім. О.М. Бекетова*
wuchangzhi19821012@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-9554-7794>

МІФОПОЕТИКА ТА МІФОТВОРЧІСТЬ В МЕТОДИЦІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАРОДАВНЬОЇ КИТАЙСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ

Анотація: у статті дається модель структури методу історико-архітектурного дослідження стародавньої китайської архітектури, побудована з опорою на попередні загальнотеоретичні дослідження методів науки. Структурний аналіз має на увазі розгляд наукового методу як системи утворюючих його елементів і принципів взаємодії цих елементів шляхом дослідження їх взаємозв'язків. Застосування даного підходу в дослідженні наукового методу обґрунтовано складністю його організації. Структурний аналіз дозволяє розглянути метод як «систему субординованих пізнавальних прийомів» [1]. Структура є основною характеристикою дослідного методу поза залежністю від його дисциплінарної приналежності, тому що вона здатна відбивати як типологічні ознаки методу, так і його індивідуальні особливості, що дозволяють оформити даний метод в якості окремої гносеологічної одиниці. Запропонована модель доповнюється методами міфотворчого та міфопоетичного аналізу стародавньої китайської архітектури, з урахуванням ідей даосизму та постулату домінуючого значення природнього середовища у культурі. Отримана характеристика дає досить повне уявлення про даний метод історико-архітектурного дослідження, що підтверджує функціональність запропонованої теоретичної моделі. Актуальність теми дослідження обумовлена потребою вивчення традиційної архітектури стародавнього Китаю, виявлення її ролі в сучасному художньому процесі. Це питання сьогодні є особливо актуальним і недостатньо розробленим в архітектурній теорії східно-європейської наукової спільноти. В даний час українська наука звертає увагу на вивчення спадщини китайської архітектури, зокрема, храмової, яка втілює своєрідність духовного світу народів Китаю за рахунок відображення багатой міфотворчості в архітектоніці будівель і споруд.

Ключові слова: структура методу історико-архітектурного дослідження; методологія історії стародавньої китайської архітектури; міф; міфопоетика; міфотворчість; даосизм.

Постановка проблеми. Аналіз пам'яток архітектури стародавнього Китаю виконуються за допомогою загально відомих теоретичних методологій ведення наукового дослідження, проте з урахування специфіки міфологічного та культурного надбання Китаю, змінюється і вплив на створення архітектурного образу. У зв'язку з цим необхідно дослідити окремі методи міфологічного впливу на розбудову стародавньої китайської архітектури.

Аналіз останніх досліджень та публікацій демонструє окрім китайських, низку робіт східно-європейських та українських науковців, в яких виражені ідеї єдності людини і природи в культовій архітектурі Китаю, та проблеми міфопоетичної складової у формуванні архітектурних образів: Пучков А. О. «Про засади і межі застосування терміна «поетика» в архітектурознавстві», Шубович С. О. «Архітектурна композиція у світлі міфопоетики», Чжоу Цзюнь'янь «Тектонічні-декоративні системи неокласичної архітектури Китаю», Лоу Цінсі «Традиційна архітектура Китаю», Цай Янсін «Китайська архітектура: палаци, сади, храми», Сяо Мо «Китайська архітектура», Berglund Lars «The Secret of Luo Shu: Numerology in Chinese Art and Architecture », Evelyn Lip «Fengshui: in Chinese architecture», Jianfei Zhu «Architecture of Modern China: A Historical Critique», Xuedong Zhao «Attributions of Architectural Form: Models for understanding and inheriting characteristics of traditional Chinese architectural form», Yanxin C. «Chinese architecture: palaces, gardens, temples and dwellings».

Метою роботи є виявлення особливостей методики дослідження архітектури стародавнього Китаю на основі національної міфопоетики та міфотворчості.

Виклад основного матеріалу. В даний час у світовому науковому дискурсі є недостатня кількість літератури з архітектури і мистецтва Піднебесної, що обумовлює актуальність даного дослідження. Але незважаючи на це у пострадянському сходознавстві представлені роботи вчених, що спеціалізуються на архітектурі Китаю. Великий внесок у методологію стародавньої архітектури Піднебесної був зроблений синологом М. Є. Кравцовою в її дослідженні «Історія мистецтва Китаю». У даній книзі представлена цілісна картина історії розвитку китайського мистецтва від неолітичної доби до початку ХХ ст. особливий інтерес також представляє праця професора Тамканського університету (Тайвань) В. В. Малявіна «Китайська цивілізація». Важливим доповненням до вивчення храмової архітектури Китаю є книги Лоу Цінсі, професора Інституту архітектури при університеті Цінхуа,

видані в Пекіні: «Традиційна архітектура Китаю», «Класичні сади і парки Китаю».

У сучасній методології історико-архітектурного дослідження архітектури стародавнього Китаю представлений цілий спектр різних дослідних методів і підходів. Систематизація даного масиву на рівні дисциплінарної методології здійснюється шляхом класифікації, яка може бути проведена по різних підставам. Дослідження окремого методу здійснюється вже в іншій площині методологічної роботи. Для того щоб представити метод «в системі по можливості чітких і однозначних понять» [1], пропонується досліджувати його структуру. Структурний аналіз має на увазі розгляд наукового методу як системи утворюючих його елементів і принципів взаємодії цих елементів шляхом дослідження їх взаємозв'язків. Застосування даного підходу в дослідженні наукового методу обґрунтовано складністю його організації. Структурний аналіз дозволяє розглянути метод як «систему субординованих пізнавальних прийомів». Структура є основною характеристикою дослідного методу незалежно від його дисциплінарного приладдя, тому вона здатна відображати як типологічні ознаки методу, так і його індивідуальні особливості, що дозволяють оформити даний метод як окрему гносеологічну одиницю.

Причини вражаючої стійкості китайської архітектурної традиції слід шукати в картині світу, яка зародилася в далекій давнині. Висхідний до міфічних і релігійних уявлень, ворожильної практики і господарської діяльності древніх китайців «код» єдиного вселенського порядку – Шляху Дао (гармонії людини, суспільства, держави і природи - Неба і Землі, зашифрованої у вигляді триграм і гексаграмм «І-цзин» – «Канон змін», «Чжоу і» – «Чжоузські зміни»; VIII – VII ст. до н. е.) – став світоглядною основою Китаю. Архітектура, як частина загальної культури, була, по суті, втіленням виразом «Небесних зразків і образів землі» – символів і чисел «І-цзин» і могла здобувати різне смислове навантаження в інтерпретації більш пізніх філософських вчень, релігійних доктрин, естетичних шкіл, положень даосизму, правил системи Фен-шуй («вітер-вода», геомантия). Етичні та естетичні ідеали китайського суспільства стали взаємодоповнюючими і взаємозалежними елементами міцного базису китайської архітектури. Архітектура Китаю, що представляє собою своєрідну і оригінальну гілку світової архітектури, з найдавніших часів мала велике значення для розвитку архітектури народів Далекого Сходу. Основна ідея китайської цивілізації – нерозривна єдність людини і природнього світу, особистості і суспільства – ніде не проявляється так повно і переконливо, як в архітектурній традиції.

Архітектуру стародавнього Китаю, подібно як і інших епох, досліджують переважно за допомогою історичного методу (А. В. Рябушин, А. Н. Шукурова, А. В. Іконніков, І. А. Бартенев, В. Н. Батажкова, Н. П. Билінкін, В. Н. Калмикова, Г. В. Сергеева, Я. Станькова, Й. Пехар, Н. Ф. Гуляницький, В. Кох, Л. Стародубцева та ін.). Цей метод дає можливість прослідкувати її розвиток у хронологічному порядку, рік за роком, з наголошенням переломних дат, ключових споруд та найавторитетніших авторів. Історичний метод передбачає внутрішні зв'язки, закономірності, суперечності. Разом із ним використовується еволюційний принцип (Ч. Дженкс, В. Кох, А. В. Рябушин, А. Н. Шукурова дослідження виникнення, формування, розвитку процесів архітектури з метою вивчення, В. Л. Хайт, А. В. Іконніков, Я. Станькова, Й. Пехар, А. П. Ричков, М. В. Уварова та ін.), який трактує архітектуру як динамічне явище, що проходить розвиток від стилю до стилю, від ідеї до ідеї, а також прогнозує її майбутній розвиток (О. Е. Гутнов, А. В. Іконніков, В. Л. Хайт та ін.). Серед методів емпіричного дослідження застосовують методи спостереження й порівняння (об'єктів, явищ, рис архітектури). На емпірично-теоретичному рівні застосовують такі методи: метод індукції (перехід від часткового до загального) та метод дедукції (використання загального для дослідження конкретного), структурний аналіз (поділ предмета дослідження на складові елементи) та синтез (об'єднання окремих рис і частин в єдине ціле), абстрагування (відхід від несуттєвих властивостей і зв'язків, виділення кількох, важливих для подальшого дослідження). У методі абстрагування виділяють кілька видів, для дослідження архітектури найефективнішими є два з них: ототожнення (полягає на об'єднанні в один клас різних елементів) та ізолювання (виокремлення властивостей та відношень) (Ч. Дженкс, А. В. Іконніков, А. В. Рябушин, А. Н. Шукурова, В. Е. Хазанова, В. Кох, В. Тимофієнко). Серед методів теоретичних досліджень застосовують: ідеалізацію (полягає в конструюванні ідеальних об'єктів, наприклад, ідеальних рис архітектури, таких як гуманність чи універсальність), гіпотези та припущення (накопичення фактичного матеріалу, формулювання гіпотези та перевірка гіпотези на практиці), системний підхід (передбачає комплексне дослідження великих і складних об'єктів та систем як єдиного цілого і функціонування всіх його елементів) та виведення теорій.

Стародавню архітектуру аналізують за багатьма критеріями:

1) будівельні матеріали (бетон, дерево, мідь, алюміній, пластмаси, скло) та принципи будівництва (використання готових деталей, ступінь механізації роботи, індивідуальне виконання), конструктивні засоби (дерев'яні конструкції, ґратчасті перекриття, куполи) та технічні умови;

2) принципи проектування будівель;

3) принципи планування (вільне) та формотворення (регулярне – нерегулярне);

4) інші пріоритети: зв'язок з природою, зв'язок з навколишнім середовищем (збереження навколишнього середовища);

5) колір, світло та ін.

Науковець О. Е. Гутнов застосовує в дослідженні архітектури аналіз, що опирається на класичну тріаду Вітрувія: міцність, користь і краса, що найбільш споріднюється з вивченням давньої китайської архітектури. Більш деталізовано це відображено в таких факторах: 1) тектоніка, конструкція і матеріали; 2) функціональне розв'язання, планування і простір; 3) композиція та естетика: пропорційність, цілісність, симетрія, ритм, метр, модуль.

Крім цих критеріїв, О.Е. Гутнов також здійснює аналіз за іншими, дуже різними за значенням і характером (порядок довільний) факторами: типізація та уніфікація; масштабність; єдність і різноманітність; поверховість; внутрішній і зовнішній простір; традиційність та новаторство; структура споруди; динаміка та статика; просторовість; близькість до споживача; пластика й скульптурність; унікальність, персоналізація; зв'язок з іншими галузями – живописом, скульптурою, філософією, ін.; екологічність; економічність; середовищність та інші.

Класик західної архітектурної критики Ч. Дженкс аналізує архітектуру, застосовуючи еволюційний метод. Далі автор використовує метод абстракції – ототожнення, об'єднуючи архітектурні явища, пов'язані певними спільними рисами, в групи.

Інші види аналізу методів дослідження архітектури стародавнього Китаю: ґрунтовний композиційний аналіз об'єктів архітектури (практично не обмеженої жодними хронологічними межами) знаходимо у Л.І. Кириллової. Авторка виділяє наступні принципи і прийоми в архітектурній композиції: симетрія та асиметрія; рух і динаміка; різні види деформації; контраст; відкритість і незавершеність; створення ілюзорних та ірраціональних просторів, мас, окремих елементів, присутність звичних (осі симетрії) і незвичних просторових орієнтирів; використання світлотіні; введення в архітектуру творів живопису чи скульптури. А. В. Іконніков зосереджується не лише на еволюційному методі вивчення архітектури, а й на морфологічному аналізі.

Проте стародавня архітектура Китаю, попри загальновідомі методи побудування має специфічні властивості, котрі можна дослідити лише за умови дослідження міфопоетики та міфотворчості. Знання про найдавніші міфологічні уявлення і про переробку цих уявлень в творах мистецтва і архітектури дають свободу в оперуванні складними образними категоріями. Вивчаючи китайську міфологію, стає очевидним, що конструктивність і просторовість - це

архітектурні якості оцінки середовища, невід'ємні від світосприйняття і присутні в самих складних образних категоріях. Світ повинен бути стійким, стабільним, оформленим тектонічно і пластично; його сакральна середина повинна бути захищена від вторгнень хаосу. Саме такий образ світу стародавніх китайців перейшов в образи їх архітектурних споруд.

Архітектура Китаю, особливо храмова, – специфічний вид мистецтва, що гармонізує просторове середовище, в яке гармонійно вписується концепція Космос - Людина - Дао. У даосизмі представлений глибокодумний і вишуканий діалог людини і природи в ім'я Дао. У Китаї спілкування з природою здавна служить головним джерелом натхнення для художньої творчості. Причина такого значення природи як раз і знаходиться у всеосяжній системі даосизму, яка притаманна свідомості китайців. Даосизм відбив ранні уявлення про устрій світу. Дао-шлях є джерелом світобудови, а створене воно за допомогою «їнь» і «Ян». «Інь» і «Ян» протилежні одна одній і в той же час складають єдність.

Але порожнеча має центр, центром храму був відкритий порожній простір, навколо якого розташовувався сам монастир, вівтар, курильниці. Отже, припустимо, що відкритий простір було пов'язано з порожнечою, про яку йдеться в даосизмі. У свою чергу ми можемо простежити Дао-порожнечу в трактаті Дао-Де-Цзин: «Дао порожньо, але в застосуванні невичерпний» [10]. Таким чином, ми простежуємо Дао-порожнечу, що є невід'ємною складовою міфопоетики Китаю, в архітектурі країни.

А.В. Іконніков підкреслює значення міфу для таких якостей архітектури та архітектурного простору, як співвіднесення з космогонічними уявленнями, антропоморфність, емоційність фіксації переходу між зовнішнім і внутрішнім простором, закріплення в свідомості структури простору від поселення в цілому до житла [3]. Моделями структурування просторів він називає коло і квадрат, прямокутник, розділений хрестом, вертикаль в сакральному центрі. Впорядкованість вертикалі – це найбільш яскравий образ міфопоетичної структури, завжди пов'язаний з фіксацією переходу з земного в сакральний світ. Як найбільш універсальний вертикальний символ, А.В. Іконніков виділяє «світове дерево», яке, згідно з більшістю космогонії, стояло в центрі Всесвіту. Архітектурні інтерпретації цього символу він простежує від острівної постановки церков до «центральної домінуючої вертикалі», прийнятої «практично всіма міськими культурами». Саме такі вертикалі простежуються і в практичних методах проектування китайської архітектури, де сад та рекреаційні об'єкти в колі храмів Китаю є вершиною їх зв'язку з природою і Дао. У Піднебесній спілкування з природою здавна служить головним джерелом натхнення для художньої творчості. Причина такого значення природи полягає у всеосяжній системі даосизму. Як відомо, в основі даосизму

лежить уявлення про те, що Велике Дао, Шлях Всесвіту - це початок всіх початків, найпотаємніше і Абсолют. Вічно ж оновлюється природа, що є найбільш зримим втіленням Великого Дао, і через споглядання її явленої краси відбувається наближення до Великого Дао. Це уявлення примножує постійне прагнення китайця, який бажає стати щасливим, до спілкуванню з природою. І це прагнення особливо сильно та виразно проявляється в художній методологічній практиці. Надихаючись природою, людина знаходить свободу творчості, її сенс і цілі синтезується з природою в різних видах мистецтва.

А. В. Іконніков в архітектурному просторі виділяє наявність наступних міфологем [3]:

- Світової вісі (Світового дерева), якій відповідає пагорб, посиленій архітектурною формою;
- перетинання горизонтальних вісей, орієнтованих по сторонах світу;
- кола як моделі неба;
- кола, квадрата, прямокутника, розділеного хрестом, – як моделей міфологічного простору;
- «небесного граду», моделлю якого є «град земний»;
- межі, що відокремлює місто-благо від «не-міста» – зла.

В.Л. Антонов в своїх дослідженнях бачить специфіку архітектури в співвіднесенні з соціальним світоглядом і міфологічним кодом історичних періодів [1]. Саме це ототожнюється у китайській міфотворчості з місцем «Неба» у суспільстві. Одна з основних китайських істин свідчить: небо панує над усім. Взаємозв'язок архітектури з навколишнім середовищем, будівництво храму на пагорбі або високому, міфічному місці, використання декоративної космічної символіки – все це говорить про те, що храм стає віддзеркаленням порядку і законів космосу. Храм втілює небо на землі, але він же – небо і земля в сукупності. Він посудина з сакральним змістом в світі; і він же – світ, наповнений присутністю бога. Таким чином, храм зображує весь світ. Статуї богів наповнюють храм божественним «випромінюванням», а бог одночасно наповнює світлом весь космос. У кожному храмі панує свій бог, але поряд з цим богом завжди шануються і інші. В космічному вимірі безліч богів – це множинність сил, спільні дії яких підтримують існування світу. У цій множинності проявляється життя космосу і природи. Будівництво наділялося в Китаї особливими семантичними значеннями, йому надавався глибокий релігійно-ритуальний і космологічний сенс. Прадавні китайці з дивовижною гостротою відчували вплив неба, і тому воно відіграло домінуючу роль в його приватному та суспільному житті. Архітектура древньої культури служить найкращим доказом цього впливу.

А.О. Пучков розвиває думку А.Ф. Лосєва про те, що міф «є осмислена конструкція і розумна статуя», «є саме буття ... » [10]. Автор розкриває в стародавній архітектурі її космогонічний початок, що реалізує уявлення людини про світ, про його тілесні і тектонічні виразності. Архітектура стає при цьому завершальним етапом в пізнанні світу і місця людини в ньому. «Історія архітектурної форми», по А.О. Пучкову, є «матеріалізацією сакральних проявів людського духу». Звідси виходять синтезуючі якості архітектури як культурного феномену. Тому «мова архітектури – не тільки духовне есперанто, але і те справжнє комунікативне середовище, в якому будь-яка інша мова здатна існувати, як та, що удосконалює сама себе, так і та, що впливає на наступні реалізації архітектурою своїх соціально процесних функцій» [10]. Головні якості стародавнього бачення світу, що відзначаються А.О. Пучковим – тілесність і просторовість. Їх найяскравішим виразом служить міфопоетичне уявлення про світлову колону, співвіднесену зі світовою віссю і, одночасно, з брусом корабля. Цей світловий образ пронизує всі аспекти буття людини – від уявлень про «тяжкість небес» до «світла свідомості»; він перетворює «середу» в архітектурне «тіло» з яскраво вираженою тектоніки. Л. І. Таруашвілі досліджує співвідношення космогонії міфу і тілесно-тектонічних образів в архітектурі. Він зазначає, що важливість тектонічних відчуттів для архітектури стародавнього Китаю настільки велика, що, наприклад, пагода, наділена якостями опорного стовпа, відразу ж співвідноситься з архетипом світової вертикалі [11].

Кевін Лінч розглядає міфопоетичні моделі як засіб збагачення семантики сучасного міського середовища [6]. Він, як і вищезазвані автори, виходить з основоположної концепції архітектурного середовища як моделі космічного порядку. Перш за все, К. Лінч підкреслює міфологічний потенціал природного середовища. Він робить акцент і на його символічне значення і вважає, що «дух місця» втілюється в природних фрагментах міста. Відзначаючи важливість архетипових конструкцій в свідомості людини, Лінч пише: «... пишачись своєю обізнаністю, ми не завжди помічаємо, як багато в наших уявленнях про архітектурну форму сходить до цих праїдей: їх стійкість в часі ширше, ніж забобони, які їх колись породили » [6]. Найбільш значущі міфопоетичні позиції, які виділяє К. Лінч в архітектурному середовищі – це відчуття кордонів між внутрішнім і зовнішнім простором; відчуття циклічного і лінійного часу; ідея святковості як міфопоетичного переживання світу, драми його народження і вмирання; розуміння архітектурного середовища як «раю на землі» і пов'язане з цим відчуттям регулярності або мальовничості міських структур. К. Лінч підкреслює, що міфологічне мислення, закріплене досвідом древніх, породило багато архітектурних форм, апробованих в реальних умовах. Міфологія тут

призводить до реалістичних ознак містобудівної форми. Тому неприпустимо ігнорувати їх, обмежуючись утилітарними примітивами. «Подобається нам це чи ні, їх необхідно брати до уваги при побудові якої б то не було нормативної теорії» [6]. Такі джерела міфопоетики, як «камінь і вода, небо і печера, північ і південь, ознаки старіння, вісь і хід, центр і кордон – все це реалії, з якими повинна вважатися будь-яка теоретична концепція, щоб щось собою представляти» [9]. Концепція єдності природи і людини в китайській філософії є керівною ідеєю. В «І-Цзин» говориться: людина може процвітати і розвиватися тільки на основі поваги і дотримання законів природи. У вченні даосизму цю концепцію можна простежити в храмовій архітектурі Китаю. Китайці розглядали Небо, Землю і Всесвіт як межу прагнень, при цьому основною передумовою їх задуму були колосальність простору і універсальність споруд та ландшафту, в яких знаходили відображення тогочасні політичні цінності та орієнтації, суспільний світогляд. Дане культурне явище, що характеризувалося гармонією людини і бога, Неба і Землі, носило очевидні особливості епохи. Велика тріада Космос – Людина - Дао тримає китайський світоглядний будинок та задає розумові парадигми китайської філософії.

У китайських міфах немає наявної пластичності і стрункості, вони демонструють сміливість і несподіваність фантазії. На жаль, стародавні китайські міфи дуже рано стали зникати з народної пам'яті. Вони збереглися лише в численних окремих фрагментах. Дослідники висувають різні пояснення раннього забуття давньокитайських міфів. Одна з причин полягає в швидкому переході від міфолого-поетичного пояснення світу до раціоналістичного, котрий відкидає все незрозуміле і містичне. У Китаї міфологія завжди привертала увагу, поетів. Художників та архітекторів. У монографії відомого філолога-китаїста Б. Л. Ріфтінга зазначається, що перший відомий поет стародавнього Китаю Цюй Юань (IV-III ст. До н.е.) створив вірші, сповнені сумнівів в істинності міфологічного пояснення світу; Цюй Юань писав:

Бездонних річок розлив - потоп!

- Де Юй взяв землю для загат?

Тонули дев'ять округів ...

Як насип виростив він тут? [9].

Його послідовник Сун Юй теж не цілком вірив у це пояснення світу. А починаючи з ханської епохи (кінець III ст. До н.е. III в, н.е.) поети стали вже використовувати стародавні міфи лише у вигляді красивих метафор, символів, алегорій або просто образів для порівняння. Іноді, таке міфолого-поетичне осмислення світу давало нового спалаху, знаходячи собі втілення в будь-якому вірші чи поемі. Так, наприклад, у поета Цао Чжи, котрий жив у III ст. н.е.,

серед багатьох його вельми реалістичних віршів раптом з'являється тонка лірична поема «Фея річки Ло», повна туги про примарну зустріч з господинею річки, що «хризантеми осінньої прекрасніше». Інше було в прозі, філософській та художній. Стародавні китайські філософи, головним чином IV-III ст. до н.е., часто зверталися до загальновідомих тоді міфів, щоб пояснити свої вчення про те, як управляти державою і як повинна вести себе людина. Філософи-даоси, послідовники вчення Лао-цзи, особливо Чжуан-цзи, Хуайнань-цзи, Ле-цзи, донесли до нас багато міфологічних образів. На їх твори часто посилається автор книги [5]. Конфуціанці прагнули підправити міфи, вихолостити з них все незвичайне і дати їм сухе раціоналістичне тлумачення, доводячи безглуздість міфів з точки зору нового, раціонального осмислення світу. Науковець Б. Л. Ріфтін наводить приклад, коли китайський філософ Ван Чун (I ст. н. е.) виступав проти залишків міфологічного мислення в своєму трактаті «Критичні міркування», та писав так: «... кажуть, що «І стріляв в десять сонць і вразив дев'ять, а одне постійно сходить... Явна безглуздість! Хіба можна, стріляючи у вогонь, згасити його?» [9]. Навряд чи він думав, що деякі міфи збережуться для нащадків саме завдяки тому, що він згадав їх у своїй критичній праці. Але повного зникнення міфів давнини не відбулося. Представники конфуціанства – одного з основних навчань середньовічного Китаю, переосмисливши образи міфічних героїв і перетворивши на діячів історії, стали використовувати їх для проповіді свого вчення. Міфічні імператори Яо, Шунь, Юй були перетворені в ідеальних правителів давнини, яким повинні були наслідувати наступні покоління. Однак нових оповідань про їхні подвиги не з'являлося. Стародавня міфологія перетворилася на історію і жила вже як частина традиційної історії Китаю. Ось тому-то тепер, реконструюючи систему древніх міфів, дуже важко очистити їх від цих історичних нашарувань. Стародавні божества часто виступають як правителі і позначаються терміном ді - «імператор», їх помічники і оточення сприймаються як сановники, хоча всі діяння віднесено до далекого міфологічного часу, коли не було і не могло бути подібної ієрархії, що нагадує розвинене рабовласницьке або феодальне суспільство. Ці оброблені, історизовані міфи продовжували жити в творах філософів і вчених. У XII в. літератор Ло Бі зробив навіть спробу скласти міфологічний звіт – «Найдавнішу історію», в якій всі міфічні персонажі представлені у вигляді історичних діячів.

Висновки. Спираючись на загально теоретичні методи дослідження архітектури, було виявлено що у стародавній китайській архітектурі простежується особливий космологічний зміст, якому в Піднебесній надавалося величезне значення. В стародавніх будівлях ми можемо побачити уявлення китайців про Великий шлях. Центральним ядром китайського традиційного

мислення є постулат про «єднанні людини і неба». На цьому базується його міфотворчість і методи побудування архітектурних споруд і композицій. Можна припустити, що подальший шлях розвитку методології дослідження архітектури Китаю повинен спиратися на постулат про домінуюче значення природного середовища. Тріада Космос – Людина - Дао є сполучною ланкою в архітектурних композиціях китайських будівель та храмових комплексів.

Література

1. Антонов, В.Л. Композиція міського середовища (методологічні проблеми системного під-ходу) [Текст]: Дис ... докт. архіт. 18.00.01 / В.Л.Антонов. -М., 1987. -440 с.
2. Ащепков, Е. А. Архітектура Китаю / Е. А. Ащепков. - Москва: Державне видавництво літератури з будівництва, архітектури та будівельних матеріалів, 1959. - 368 с.
3. Іконніков А.В. Поетика архітектурного простору [Текст] А.В. Іконніков. // Мистецтво ансамблю. Художній предмет, інтер'єр, архітектура, середовище. - М.: Образотворче мистецтво, 1988. -С. 163-204.
4. Кравцова, М. Є. Світова художня культура. Історія мистецтва Китаю: навч. посібник / М. Є. Кравцова. - Санкт-Петербург: Лань: Тріада, 2016. - 960 с.
5. Лао-Цзи. Дао-Де-Цзин / Лао-Цзи. - Москва: Медков С. Б., 2017. - 192 с.
6. Лінч, К. Образ міста [Текст] / К. Лінч. -М.: Стройиздат, 1982.-327 с.
7. Лоу Цінсі. Класичні сади і парки Китаю / Лоу Цінсі; пер. Сан Хуа, Хе Жу, Лі Депін. - Пекін: Міжконтинентальне видавництво Китаю, 2018. - 152 с.
8. Лук'янов, А. Е. Доля і природа у Великій тріаді Неба - Людини - Землі / А. Е. Лук'янов // Китай. - 2019. - № 11. - С. 79.
9. Ріфтин, Б. Л. Казки Китаю. Монографія. / Б. Л. Ріфтин // АСТ. - 2007. - С. 93.
10. Пучков, А.О. Про засади і межі застосування терміна «поетика» в архітектурознавстві [Текст] А.О. Пучков // Регіональні проблеми архітектури та містобудування. Зб. науч. пр. No 7-8.-Одеса: Астропринт, 2005. -С. 344-353.
11. Таруашвілі, Л.І. Тектоніка візуального образу в поезії античності і християнської Європи. До питання про культурно-історичні передумови ордерного зодчества [Текст] / Л.І. Таруашвілі. -М.: Мови російської культури, 1998. -376 с.
12. Храм земний і небесний / уклад. і авт. предисл. Ш. М. Шкуров. - Москва: Прогрес-Традиція, 2016. - 584 с.
13. Шувалов, В. М. Особливості формування і розвитку реакційних об'єктів Китаю / В. М. Шувалов / Вісник Московського державного відкритого університету. Серія: Техніка та технологія. - 2020. -№ 3. - С. 71-77.

14. Шубович, С. О. Архітектурна композиція у світлі міфопоетики. / Монографія. / С. О. Шубович. – Харків.: РИП «Оригінал», 1999. – 636 с.
15. Юй Дун. Китайська культура / Юй Дун, Чжун Фен, Лінь Сяолін. - Пекін, 2020. - 108 с.
16. Yang Nan. On the idea of ritual and music in ancient Chinese architectural design [J]. Meiyuan, 2009 (06): 82-84.
17. Yang Tianyu. Rites. Under [M]// Rites. Under. 2004.
18. Yang Bojun. Analects of Confucius: Collection Edition [M]. 2015.
19. Yue Tingting. Research on the Thought of "Harmony between Man and Nature" in Chinese Traditional Architecture [J]. Ju She, 2019 (01): 193.
20. Zhang Yuanjin. Zhao An in Tianlou and Eight Diagrams in Zhouyi [J]. Fujian Chronicle, 2015 (03): 62-64.
21. Zhang Yong. Research on Yin Yang and Five Elements in Lao Zi [D]. Huazhong Normal University, 2017.

References

1. Antonov V.L. (1987). Composition of the urban environment (methodological problems of the system approach). [Kompozytsiia miskoho seredovyscha (metodolohichni problemy systemnoho pidkhotu)]: dys ... dokt. arkhitekt. 18.00.01 / Antonov V.L., 440. (in Russian)
2. Ashchepkov E. A. (1959). Chinese architecture. [Arkhitektura Kytaiu]. Derzhavne vydavnytstvo literatury z budivnytstva, arkhitektury ta budivelnykh materialiv, 368. (in Russian)
3. Ikonnikov A.V. (1988). Poetics of architectural space. [Poetyka arkhitekturnoho prostoru]. Obrazotvorche mystetstvo, 163-204. (in Russian)
4. Kravtsova M. Ye. (2016). World art culture. History of Chinese art. [Svitova khudozhnia kultura]. Sankt-Peterburh: Lan: Triada, 960. (in Russian)
5. Medkov S. B. (2017). Lao-Tszy. Dao-De-Tszyn. [Lao-Tszy. Dao-De-Tszyn]. Moskva: Medkov S. B., 192. (in Russian)
6. Lynch, K. (1982). Image of the city. [Obraz mista]. M.: Stroiyzdat, 327. (in Russian)
7. Lou Tsinsi. (2018). Classic gardens and parks of China. [Klasychni sady i parky Kytaiu]. Pekin: Mizhkontynentalne vydavnytstvo Kytaiu, 152. (in Russian)
8. Lukianov, A. E. (2019). Fate and nature in the great triad "heaven -man-earth". [Dolia i pryroda u Velykii triadi Neba - Liudyny – Zemli]. Kytai, № 11, 79. (in Russian)
9. Riftin, B. L. (2007). Fairy tales of china. Monograph. [Kazky Kytaiu. Monohrafiia]. AST, 93.

10. Puchkov, A.O. (2005). On the principles and limits of the term poetics in architectural studies. [Pro zasady i mezhi zastosuvannia termina «poetyka» v arkhitekturoznavstvi]. Zb. nauch. pr., No 7-8, Odesa: Astroprynt, 344-353. (in Russian)
11. Taruashvili, L.I. (1998). Tectonics of the visual image in the poetry of antiquity and Christian Europe. [Tektonika vizualnoho obrazu v poezii antychnosti i khrystyianskoi Yevropy]. M. : Movy rosiiskoi kultury, 376.
12. Shkurov Sh. M. (2016). Temple on earth and heaven. [Khram zemnoi i nebesnyi]. Moskva: Prohres-Tradytsiia, 584.(in Russian)
13. Shuvalov V. M. (2020). Features of the formation and development of recreational facilities in China. [Osoblyvosti formuvannia i rozvytku reaktsiinykh ob'ektiv Kytaiu] Visnyk Moskovskoho derzhavnoho vidkrytoho universytetu, № 3, 71-77. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=18023767> (in Russian)
14. Shubovych S. O. (1999). Architectural composition in the light of mythopoetics. [Arkhitekturna kompozytsiia u svitli mifopoetyky]. Kharkiv.: RYP «Oryhinal», 636. URL:<https://eprints.kname.edu.ua/27373/1/.pdf> (in Ukrainian)
15. Yui Dun (2020). Chinese culture. Pekin,108. (in English)
16. Yang Nan. (2009). On the idea of ritual and music in ancient Chinese architectural design . Meiyuan, (06): 82-84. (in English)
17. Yang Tianyu. (2004). Rites. Under. (in English)
18. Yang Bojun. (2015). Analects of Confucius: Collection Edition. (in English)
19. Yue Tingting. (2019).Research on the Thought of "Harmony between Man and Nature" in Chinese Traditional Architecture. Ju She, (01): 193. (in English)
20. Zhang Yuanjin. (2015). Zhao An in Tianlou and Eight Diagrams in Zhouyi. Fujian Chronicle, (03): 62-64. (in English)
21. Zhang Yong. (2017) Research on Yin Yang and Five Elements in Lao Zi. Huazhong Normal University. (in English)

Annotation

Changzhi Wu, Graduate student of the Department of Architecture of Buildings and Structures and Architectural Environment Design, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine.

Mythopoetics and myth-creativity in the methods of research of ancient chinese architecture

The article examines the currently insufficient the amount of literature on architecture and art of the Celestial Empire, which determines the relevance of this study. However, despite this in Ukrainian oriental studies are presenting the work of scholars specializing in Chinese architecture. Problem statement: the analysis of architectural monuments of ancient China is using well-known theoretical

methodologies of scientific research, but taking into account the specifics of the mythological heritage of individual regions of China, the impact on the construction of the architectural image changes. In this regard, it is necessary to explore some methods of mythological influence on the construction of ancient Chinese architecture. Objective of the article: identify features of the methodology of studying the architecture of ancient China. There is describing that based on the general theoretical methods of studying architecture, it was founding that in ancient Chinese architecture there is a special cosmological meaning, which was giving great importance in the Celestial Empire. In ancient buildings, we can see the Chinese idea of the Great Way. The central core of Chinese traditional thinking is the postulate of "the union of man and heaven." This is the basis of his myth making and methods of constructing architectural structures and compositions. It can be suggesting that the further development of the methodology of studying the architecture of China should be based on the postulate of the dominant importance of the natural environment. The Cosmos-Man-Tao triad is a link in the architectural compositions of Chinese buildings and temple complexes.

Key words: structure of the method of historical and architectural research; methodology of the history of ancient Chinese architecture; myth, mythopoetic; myth-making; Taoism.